

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת קטי קטרין שטרית

פ/25/2867

הצעת חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ג–2023

פרק א': פרשנות

- מטרה
1. מטרתו של חוק זה להסדיר את השימוש בזרעו של אדם שנפטר לשם הולדה לאחר פטירתו בהתאם לרצונו ואת נטילת הזרע מהנפטר לשימוש כאמור.
- הגדרות
2. בחוק זה –
- "בית חולים" – כמשמעותו בסעיף 24 לפקודת בריאות העם, שנרשם לפי סעיף 25 לפקודה האמורה ;
- "בית המשפט" – בית משפט לענייני משפחה ;
- "בנק זרע" – בנק זרע בישראל, המנוהל בבית חולים והוא חלק ממנו שהמנהל הכיר בו לפי פקודת בריאות העם ;
- "בת זוג", של הנפטר – מי שבעת פטירתו של הנפטר הייתה אשתו או ידועה בציבור כבת זוגו, והכול ובלבד שלא היה ביניהם פירוד של קבע ערב הפטירה ;
- "הנחיות" – הנחיות כאמור בסעיף 4, בעניינים המפורטים בסעיף 5 ;
- "חוק הסכמים לנשיאת עוברים" – חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו–11996 ;
- "חוק הכשרות המשפטית" – חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב–21962 ;
- "חוק מרשם האוכלוסין" – חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה–31965 ;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז–41977 ;

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 176.

² ס"ח התשכ"ב, עמ' 120.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

"חוק לתיקון דיני המשפחה" – חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט–
51959 ;

"חוק תרומת ביציות" – חוק תרומת ביציות, התש"ע–62010 ;

"מחלקה מוכרת" – כל אחד מאלה :

(1) בית חולים שמתנהל בו בנק זרע ;

(2) מחלקה בבית חולים או מרפאה ציבורית שניתנים בהם טיפולי
פוריות ;

(3) מחלקה בבית חולים, לרבות בבית חולים ממשלתי או במרפאה,
שהמנהל הכיר בה, בהודעה ברשומות, לביצוע פעולות הקשורות
בהפריה חוץ-גופית, כולן או מקצתן, ובתנאים שקבע ;

"המנהל" – המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיך לעניין חוק
זה ;

"עובד סוציאלי" – כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו–71996 ;

"עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים" – כהגדרתו בחוק הסכמים
לנשיאת עוברים ;

"פקודת בריאות העם" – פקודת בריאות העם, 81940 ;

"רופא אחראי" – מנהל מחלקה מוכרת או רופא אחר מטעמו במחלקה
המוכרת ;

"שימוש בזרע" – שימוש בזרע לשם הולדה ;

"תושב ישראלי" – אזרח ישראלי או בעל רישיון לישיבת קבע בישראל ;

"השר" – שר הבריאות.

פרק ב' : תנאים לנטילת זרע מנפטר

נטילת זרע מנפטר 3. (א) לא תבוצע נטילת זרע מנפטר לשימוש בו לשם הולדה (בחוק זה – נטילת
זרע) אלא באישור מנהל בנק הזרע או רופא בבנק הזרע מטעמו (בסעיף זה –
מנהל בנק הזרע) ולפי הוראות חוק זה.

⁵ ס"ח התשי"ט, עמ' 72.

⁶ ס"ח התשי"ע, עמ' 520.

⁷ ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.

⁸ ע"ר 1940, תוס' 1, (ע) 191, (א) 239.

(ב) נטילת זרע תבוצע רק לפי בקשה כלהלן, שהוגשה בכתב לפי הטופס שבתוספת הראשונה:

(1) בקשה של בת הזוג של הנפטר; ואולם אם נודע למנהל בנק הזרע כי יש ספק בדבר היותה של מבקשת בת הזוג של הנפטר, תהיה הבקשה טעונה אישור של בית המשפט;

(2) בקשה של הורה של הנפטר; ואולם אם נודע למנהל בנק הזרע כי יש מחלוקת בין הוריו של הנפטר או שבת הזוג של הנפטר מתנגדת לבקשת ההורה או שלא ניתן לאתרה, תהיה הבקשה טעונה אישור של בית המשפט;

(3) אם הנפטר השאיר אחריו הנחיות בכתב כאמור בסעיף 5(א)(2) – בקשה של ההורה שהנפטר מינה בהנחיה לפי הסעיף האמור.

(ג) לא יאשר מנהל בנק הזרע בקשה לנטילת זרע מנפטר אם נודע לו כי הנפטר התנגד בחייו לנטילת זרע ממנו לאחר מותו או לשימוש בזרעו לאחר מותו.

(ד) מועד נטילת זרע מנפטר לא יקדם למועד קביעת המוות; לא יינטל זרע מהנפטר אם חלפו יותר מ-48 שעות ממועד קביעת מוות לבבינשימתי, אלא אם כן אישר מנהל בנק הזרע כי עדיין יש טעם רפואי בביצוע הנטילה לשם הולדה לאחר חלוף המועד האמור.

(ה) לא יאשר מנהל בנק הזרע נטילת זרע מנפטר שטרם מלאו לו 18 שנים, אלא אם כן הנפטר היה חייל בעת פטירתו כאמור בסעיף 23.

(ו) אין באישור בקשה לנטילת זרע לפי סעיף זה כדי להעיד על התקיימות התנאים לשימוש בזרע לפי חוק זה.

(ז) נטילת זרע מנפטר תבוצע ככל הניתן תוך שמירה על כבוד המת וצמצום הפגיעה בגופו; הוראות חוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953⁹, לא יחולו על נטילת זרע כאמור.

פרק ג': מתן הנחיות לעניין שימוש בזרע לאחר פטירה

מתן הנחיות לשימוש בזרע לאחר הפטירה 4. (א) מי שמלאו לו 18 שנים רשאי לתת הנחיות לעניין אפשרות השימוש בזרע שיינטל ממנו אחרי פטירתו, כאמור בסעיף 5.

⁹ ס"ח התשי"ג, עמ' 162.

(ב) ההנחיות יינתנו בכתב לפי הטופס שבתוספת השנייה, וחתומת נותן ההנחיות עליהן תאומת בידי עורך דין לאחר שנוכח שהחותם שניצב בפניו נתן את ההנחיות בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותן ואת תוצאותיהן.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), יראו כהנחיות גם הוראות שנותן ההנחיות נתן, בכתב, בעניינים האמורים בסעיף 5 וחתם עליהן בפני שני עדים בגירים שאינם הוריו או האם העתידית כהגדרתה בסעיף 9, לאחר שהצהיר בפניהם שאלה הנחיותיו בציון שמו ותאריך החתימה; העדים יאשרו באותו מעמד, בחתימת ידם על גבי ההנחיות, שנותן ההנחיות חתם על ההנחיות בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותן ואת תוצאותיהן.

(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע דרכים נוספות למתן הנחיות לפי סעיף זה כאמור בסעיף 26(ב)(1)(ג).

(ה) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ד), הפקיד מי שמלאו לו 17 שנים זרע בבנק זרע, יציע לו בנק הזרע למסור באותו מועד הנחיות בכתב לעניין אפשרות השימוש בזרע לאחר מותו, כאמור בסעיף 5; מי שהפקיד זרע בבנק זרע בטרם מלאו לו 17 שנים רשאי לאחר שהגיע לגיל 17 למסור לבנק הזרע הנחיות כאמור; הנחיות לפי סעיף קטן זה ייחתמו בפני מנהל בנק הזרע או רופא אחר בבנק הזרע.

(ו) מי שנתן הנחיות כאמור בפרק זה רשאי לבטלן בכל עת, בין על ידי ביטול במפורש באחת הדרכים למתן הנחיות ובין על ידי השמדת ההנחיות; השמיד אדם כאמור את ההנחיות – חזקה עליו שהתכוון לבטלן.

(ז) ניתנו הנחיות חדשות, יראו אותן כמבטלות את ההנחיות הקודמות – אף אם אין בהן ביטול מפורש של הנחיות קודמות – אם הן סותרות את הוראות ההנחיות הקודמות.

5. תוכן ההנחיות לעניין אפשרות השימוש בזרע לאחר הפטירה (א) הנחיות לעניין אפשרות השימוש בזרע יכול שיהיו לעניינים אלו:

(1) שימוש בזרע לשם הולדה על ידי מי שתהיה בת זוגו של נותן ההנחיות במועד פטירתו;

(2) מינוי של הוריו של נותן ההנחיות או מי מהם, שלאחר פטירתו של נותן ההנחיות יהיה רשאי להחליט על שימוש בזרעו לשם הולדה על ידי אישה שתסכים לכך או להורות כאמור על השמדה של מנות הזרע, אם במועד הפטירה לא הייתה לנותן ההנחיות בת זוג; ואולם נותן ההנחיות יכול לקבוע במפורש כי מינוי הורהו כאמור יחול אף אם במועד הפטירה הייתה לו בת זוג שאינה מעוניינת לעשות בעצמה שימוש בזרע, ורשאי הוא לקבוע במפורש כאמור שמינוי הורהו יחול אף אם בת הזוג שאינה מעוניינת כאמור מתנגדת לעשיית שימוש בזרע על ידי אישה אחרת;

(3) התנגדותו לנטילת זרע או לשימוש בו לאחר הפטירה.

(ב) הנחיות לפי סעיף קטן (א) לשימוש בזרע של נפטר שמציינות במפורש תרומת זרע בלתי מזוהה שמסר נותן ההנחיות יחולו על תרומת זרע כאמור, ובלבד שבמועד שבו הוגשה בקשה לעשות שימוש בזרע לפי ההנחיות תרומת הזרע טרם הוקצתה לשימוש לאישה מסוימת.

פרק ד': שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה

שימוש בזרע של נפטר 6. (א) לא יעשה אדם שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה אלא באישור מנהל בנק הזרע ולפי הוראות חוק זה.

(ב) הזרעה או הפריה חוץ־גופית מזרע של נפטר לא תיעשה אלא במחלקה מוכרת.

סייגים לשימוש בזרע של נפטר 7. (א) לא יאשר מנהל בנק הזרע שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה אלא בהתאם להנחיות שניתנו כאמור בפרק ג' או לפי הוראות סעיף 8.

(ב) לא יאשר מנהל בנק הזרע שימוש בזרע שהפקיד נפטר בחייו בבנק זרע אם בעת פטירתו טרם מלאו לו 17 שנים.

(ג) לא יאשר מנהל בנק הזרע שימוש בזרעו של נפטר לשם הולדה על ידי יותר מאישה אחת, אולם אין בכך כדי לגרוע מהאפשרות להשתמש בזרע להפריית ביציות על ידי אותה אישה יותר מפעם אחת או להפריה של אישה תוך שימוש בזרע של הנפטר אם הפריה של אישה אחרת לא הביאה להולדת ילד.

שימוש בזרע על ידי 8. (א) הפקיד הנפטר זרע בבנק הזרע בחייו או ניטל זרע מנפטר, והנפטר לא השאיר הנחיות או השאיר הנחיה כאמור בסעיף 5(א)(1) ולא ידוע על התנגדותו לשימוש בזרעו לאחר מותו, רשאית בת הזוג של הנפטר, לפי בקשתה, לעשות שימוש בזרע לכל אחת מהפעולות שלהלן, בכפוף להוראות סעיף קטן (ג):

- (1) להזרעתה ;
- (2) להשתלה בה של ביציות, בין שלה ובין מתרומת ביציות, שיופרו מהזרע בכפוף להוראות חוק תרומת ביציות ;
- (3) להפריה של ביציותיה בכפוף להוראות חוק הסכמים לנשיאת עוברים.
- (ב) בקשת בת זוג של נפטר לפי סעיף קטן (א) תוגש לפי הטופס שבתוספת השלישית.
- (ג) מנהל בנק הזרע יאשר בקשה לפי סעיף קטן (א), לאחר שנוכח לפי הבקשה והמסמכים שצורפו לה כי התקיימו כל אלה :
- (1) התקבל דוח מעובד סוציאלי של בית החולים שבנק הזרע מתנהל בו המאשר את כל אלה :
- (א) הוא הסביר למבקשת את משמעותו של ההליך ואת תוצאותיו ונוכח כי הבקשה הוגשה מתוך רצון כן וחופשי ולא מתוך לחץ משפחתי, חברתי, כלכלי או אחר ;
- (ב) הוא בחן אם יש קושי להיענות לבקשה בשל קיומן של נסיבות חריגות שקשורות להולדה בדרך של שימוש בזרע של נפטר ;
- (ג) המבקשת אישרה בפני העובד הסוציאלי כי מסרה להורי הנפטר, אם ישנם, הודעה בדבר הגשת הבקשה ;
- (2) המבקשת אינה נשואה ואינה ידועה בציבור כבת זוגו של אדם אחר ;
- (3) המבקשת תושבת ישראל ;
- (4) מלאו למבקשת 18 שנים ;
- (5) הבקשה הוגשה לאחר שחלפו שישה חודשים לפחות ממועד הפטירה ולא יאוחר מתום חמש שנים ממועד הפטירה ; הגישה המבקשת בקשה לשימוש בזרע לאחר התקופה האמורה, לא יאשר מנהל בנק הזרע את הבקשה אלא אם כן בית המשפט אישר את הבקשה.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), סברו הורי נפטר כי לא התקיימו התנאים לפי הסעיף הקטן האמור, או שהנפטר התנגד באופן מפורש וברור לשימוש בזרעו על ידי בת זוגו ויש לכך ראייה בכתב, רשאים הם לפנות לבית המשפט, ואם פנו כאמור – לא ייעשה שימוש בזרע לפי הבקשה אלא באישור בית המשפט; פנו הורי הנפטר לבית המשפט בעילה של אי־התקיימות התנאי שבסעיף קטן (ג)(2) או (3), רשאי בית המשפט להורות על קבלת תסקיר לפי סעיף 10(ב).

(ה) הצביע דוח העובד הסוציאלי כאמור בסעיף קטן (ג)(1) על קושי לאשר את הבקשה של בת הזוג של הנפטר בשל נסיבות חריגות שקשורות להולדה בדרך של שימוש בזרע של נפטר, תהיה הבקשה טעונה אישור של בית המשפט לאחר שהוגש לו תסקיר לפי סעיף 10(א).

(ו) אושרה בקשה לשימוש של בת זוג בזרע לשם הולדה, יחול האישור גם על שימוש חוזר שלה בזרע, כל עוד נוכח מנהל בנק הזרע כי מתקיימים התנאים לפי סעיף קטן (ג)(2) ו(3).

(א) הפקיד הנפטר זרע בבנק הזרע בחייו או ניטל זרע מנפטר והנפטר לא הותיר אחריו בת זוג או שבת הזוג שהותיר אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרע כאמור, ולנפטר אין ילדים והוא נתן הנחיות למינוי הורה לפעול כאמור בסעיף 5(א)(2), רשאי ההורה שמונה כאמור לבקש, בכתב, לפי הטופס שבתוספת הרביעית, לעשות שימוש בזרע של הנפטר להפריית אישה מסוימת שאינה בת הזוג של הנפטר שההורה התקשר עימה במסמך הסכמות בכתב כדי שתלד ילד מזרעו של הנפטר שהיא תהיה אימו (בחוק זה – אם עתידית).

9.

שימוש בזרע
להפריית אם
עתידית

(ב) שימוש בזרע לפי בקשה כאמור בסעיף קטן (א) טעון אישור של בית המשפט, ולא ייתן בית המשפט אישור כאמור אלא אם כן הוגש לו תסקיר כאמור בסעיף 10(א) והוא בחן את מסמך ההסכמות כאמור בסעיף קטן (ג) וכן וידא כי המבקשים הגישו את הבקשה בהסכמה חופשית וכי הם מבינים את פרטיה כאמור בטופס שבתוספת הרביעית ואת משמעויותיה, ונוכח כי התקיימו כל אלה:

(1) האם העתידית אינה קרובת משפחה של הנפטר; לעניין זה, "קרובת משפחה" – סבתא, אם, אחות, ילדה, אחות הורה, אשת אחי ההורה, אשת סב, אשת אב, אשת אח ואשת ילד ובנותיהן של כל אחת מהן, וכן בנותיהם של סב, אב, אח וילד ובתה של בת הזוג ואחותה;

(2) האם העתידית היא בת דתו של הנפטר; הוראת פסקה זו לא תחול אם הנפטר חסר דת;

(3) האם העתידיה אינה נשואה ואינה ידועה בציבור כבת זוגו של אדם אחר ;

(4) האם העתידיה תושבת ישראל ;

(5) מלאו לאם העתידיה 18 שנים ;

(6) ניתנה חוות דעת רפואית של רופא בעל תואר מומחה ביילוד וגינקולוגיה בדבר מידת היכולת של האם העתידיה להפרות את ביציותיה ולשאת היריון ;

(7) ניתנו, על פי אמות מידה רפואיות מקובלות החלות לעניין תרומות זרע, אישורים בדבר ביצוע בדיקות כלהלן :

(א) בדיקה רפואית של איכות הזרע ושל תקינותו, אם ניתן לבצעה ;

(ב) בדיקה של מידת ההתאמה של האם העתידיה מבחינה רפואית וגנטית להפריה של ביציותיה בזרע של הנפטר ;

(8) הבקשה לפי סעיף קטן (א) הוגשה לאחר שחלפו שישה חודשים לפחות ממועד הפטירה, ולא יאוחר מתום חמש שנים ממועד הפטירה או מתום 24 חודשים מהמועד שבו נודע כי בת זוגו של הנפטר אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרע, לפי המאוחר ; על אף האמור בפסקה זו, בית המשפט רשאי לאשר את השימוש בזרע אף אם הבקשה הוגשה במועד מאוחר יותר אם התקיימו טעמים מיוחדים המצדיקים זאת ;

(9) תנאים נוספים שנקבעו לפי סעיף 26(ב)(1)(א).

(ג) בית המשפט יבחן את תנאי מסמך ההסכמות שנערך עם האם העתידיה ויודא כי הצדדים לו ערכו את מסמך ההסכמות בהסכמה חופשית ובהבנים את משמעותו ואת תוצאותיו, וכי מסמך ההסכמות תואם את הוראות חוק זה, שומר על מעמדה של האם העתידיה כאימו של הילד, שומר על זכויות הצדדים, בין השאר בהתאם למפורט בסעיף 10(א), ואינו נוגד את תקנת הציבור ; כל הסכמה נוספת עם האם העתידיה או שינוי במסמך ההסכמות עד ללידת יילוד משימוש בזרע יהיו טעונים גם הם אישור של בית המשפט בהתאם להוראות סעיף זה.

הוראות לעניין
תסקיר עובד
סוציאלי

10.

(א) בית המשפט לא יחליט בבקשה לפי סעיפים 8(ה) או 9 אלא לאחר שהוגש לו תסקיר של עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים המאשר כי בחן את כל אלה וכי נמסר להורי הנפטר ולבת הזוג או לאם העתידית, לפי העניין, מידע לעניין ההליכים המשפטיים והרפואיים הקשורים בשימוש בזרע ומעמד היילוד שייוולד :

(1) בחירתה של בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, לבצע את ההליך נובעת מרצון כן וחופשי ולא מלחץ משפחתי, חברתי, כלכלי או אחר ;

(2) טובת הילד, ובכלל זה המערך המשפחתי של בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, ומעגלי התמיכה שלתוכם עתיד הילד להיוולד והיכולת לספק את כל צרכיו ;

(3) הבנת בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, כי היא תהיה בעלת המעמד ההורי הבלעדי כלפי הילד, לרבות אחריות וחובות וזכויות הוריות בלעדיות ;

(4) הבנת הורי הנפטר כי לבת הזוג או לאם העתידית, לפי העניין, נתון מעמד הורי בלעדי כלפי הילד וכי הם לא יהיו בעלי זכויות או חובות הוריות כלפיו ;

(5) הבנה של בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, ושל הורי הנפטר כי הזכויות והחובות שקיימות לגבי נכד לפי סעיפים 28א ו-28ב(ב) לחוק הכשרות המשפטית ולפי חוק לתיקון דיני המשפחה יחולו על הורי הנפטר כלפי הילד ;

(6) מערכת היחסים בין בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, ובין הורי הנפטר והבנה הדדית של תפקידיהם כלפי הילד.

(ב) הורה בית המשפט על עריכת תסקיר לפי סעיף 8(ד), יורה על הנושאים הטעונים בדיקה בתסקיר כאמור, לרבות מהנושאים המנויים בסעיף קטן (א).

(ג) לשם הכנת תסקיר כאמור בסעיף זה יהיו הסמכויות הנתונות לעובד סוציאלי לעניין סדרי דין לפי חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955¹⁰, נתונות לעובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, בשינויים המחויבים.

¹⁰ ס"יח התשט"ו, עמ' 126.

11. הוראות לעניין הצדדים להליך השיפוטי (א) בהליך לפי סעיף 9 תהיה גם האם העתידית צד להליך; המבקש ימציא העתק מהבקשה לבת הזוג של הנפטר, אם ישנה, ואם אחד ההורים של הנפטר הגיש את הבקשה, יהיה גם ההורה השני, אם ישנו, צד להליך.

(ב) היועץ המשפטי לממשלה יהיה צד לכל הליך לפי חוק זה.

(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע כאמור בסעיף 26(ב)(1)(ד) הוראות נוספות לעניין הצדדים להליך שיפוטי לפי חוק זה או לקבוע כי בהליכים מסוימים לא יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ר(ב), כולן או חלקן.

(ד) בת זוגו של הנפטר או האם העתידית, לפי העניין, תודיע לבית המשפט על כל שינוי בפרטים הנוגעים לה כאמור בסעיף 8(ג)(2)ר(3) או 9(ב), לפי העניין, שחל במהלך הליך לפי סעיף 8(ד) או (ה) או 9.

12. עצמאות בהחלטה על הליכי ההפריה, ההיריון והלידה (א) לבת הזוג או לאם העתידית, לפי העניין, תהיה החלטה בלעדית בעניינים הרפואיים והבריאותיים הקשורים בתהליך ההפריה, ההיריון והלידה, ולא יימנע ממנה לקבל טיפול רפואי או לבצע בה פעולה רפואית לפי רצונה, לרבות הפסקת היריון לפי סימן ב' בפרק י' לחוק העונשין.

13. מעמד בני משפחת הנפטר לבני משפחתו של הנפטר ולכל אדם אחר, פרט לבת זוגו של הנפטר ופרט להורהו של הנפטר שהנפטר מינה בהנחיות לפי סעיף 5(א)(2), לא יהיה כל מעמד לעניין שימוש בזרעו.

פרק ה': השמדת מנת זרע

14. השמדת מנת זרע (א) נודע לבנק זרע כי הנפטר הורה בהנחיותיו על התנגדותו לשימוש בזרע, כאמור בסעיף 5(א)(3), יפעל בנק הזרע בהתאם להנחיות לעניין זרע שהפקיד הנפטר בחייו או שניטל מהנפטר לאחר מותו.

(ב) בנק זרע רשאי להשמיד מנת זרע שהפקיד נפטר בחייו או מנת זרע שניטלה מנפטר אחרי מותו לאחר תום שבע שנים ממועד הפטירה של מפקיד הזרע, או של מי שהזרע ניטל ממנו אחרי מותו, לפי העניין, אלא אם כן הוגשה בקשה לשימוש בזרע כאמור בסעיף 8 או 9.

פרק ו': מעמד היילוד

15. מעמד היילוד (א) נולד ילד משימוש בזרעו של נפטר לפי חוק זה, תהיה בת הזוג של הנפטר או האם העתידית כהגדרתה בסעיף 9, לפי העניין, אימו של הילד והאפוטרופוסית הבלעדית עליו, והוא יהיה ילדה לכל דבר ועניין.

(ב) על אף האמור בסעיף 21 לחוק מרשם האוכלוסין, יילוד שנולד מהזרעה או הפריה בישראל משימוש בזרע של נפטר שהופקד בבנק זרע או שניטל בישראל לפי חוק זה יירשם במרשם האוכלוסין כילדו של הנפטר לפי הודעה של האם, בצירוף אישור של רופא אחראי במחלקה מוכרת כי ההזרעה או ההפריה בוצעו בזרעו של הנפטר; הודעת האם כאמור תימסר במסגרת הודעה על הלידה לפי סעיף 6 לחוק מרשם האוכלוסין, ואישור כאמור יצורף לא יאוחר מ-90 ימים מיום הלידה; בהיעדר אישור כאמור, יירשם הנפטר כאביו של היילוד על סמך תוצאות בדיקה גנטית לקשרי משפחה שנערכה לפי הוראות חוק מידע גנטי, התשס"א-2000.¹¹

(ג) בלי לגרוע ממעמדו של ילד שנולד משימוש של אם עתידית בזרע של נפטר כילדו של הנפטר, לא יוקנו לו או בעדו זכויות הניתנות ליתום של הנספה לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ו-1950,¹² או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970,¹³ ולא תהיה לו או בעדו זכאות לגמלאות הניתנות לשאירו של הנפטר או בעדו לפי סימן ד' לפרק י"א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995,¹⁴ או לתלוי בנפטר או בעדו לפי פרקים ה', י"ג או י"ג לחוק האמור.

(ד) הוראות כל דין הנוגעות לזכויות וחובות של אדם לגבי נכדו, ובכלל זה הוראות סעיפים 28א ו-28ב(ב) לחוק הכשרות המשפטית והוראות חוק לתיקון דיני המשפחה, יחולו על הורי הנפטר לגבי הילד שייוולד מהשימוש בזרע הנפטר לפי חוק זה.

פרק ז': היעדר ירושה בזרע ואיסור סחר ותיווך בו

16. היעדר ירושה בזרע (א) לא יראו זרע כחלק מעיזבונו של אדם ולא יועבר זרע של אדם ליורשיו במותו.

(ב) הורה אדם בצוואתו על הורשת זרעו, תהא הוראה זו בטלה.

17. איסור סחר בזרע של נפטר לא ייתן אדם תמורה כספית או כל תמורה אחרת לבת זוגו של הנפטר, לאם העתידית או להורה של הנפטר ולא יקבל אדם ממי מהם תמורה כאמור בעבור שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה.

18. איסור תיווך לא יתווך אדם בין צדדים למסמך הסכמות לשימוש של אם עתידית בזרע אם התיווך נעשה בתמורה כספית או בכל תמורה אחרת או אם הובטחה בעבור השימוש בזרע תמורה כאמור, ולא יקבל אדם תמורה בעד תיווך בנסיבות אלו.

¹¹ ס"ח התשס"א, עמ' 62.

¹² ס"ח התשי"ו, עמ' 162.

¹³ ס"ח התש"ל, עמ' 126.

¹⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

איסור הוצאה 19. לא יוציא אדם מישראל זרע של נפטר, ובכלל זה זרע שניטל מנפטר בישראל, לשם שימוש בזרע, אלא באישור של בית המשפט, ואם ניתן אישור כאמור – לא יחולו לעניין השימוש בזרע הוראות סעיף 6(ב) ולא יחולו הוראות סעיף 15(ב); בית המשפט לא ייתן אישור כאמור אלא אם כן מצא כי אין בכך כדי לפגוע במטרת חוק זה או בתקנת הציבור ומתקיים אחד מאלה:

(1) בת הזוג של הנפטר שאינה תושבת ישראל מבקשת לעשות שימוש בזרע והדין במדינת המוצא שלה מאפשר שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה על ידי בת זוגו לפי רצונו;

(2) הורה של הנפטר שהנפטר מינה אותו בהנחיות לפי סעיף 5(א)(2), ושאינו תושב ישראל מבקש לעשות שימוש בזרע והדין במדינת המוצא של אותו הורה מאפשר שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה לפי רצונו.

פרק ח': הוראות שונות

שמירת סודיות 20. אדם שהגיע אליו מידע לפי הוראות חוק זה תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו או לשם הגשת בקשה לפי חוק זה, ישמרנו בסוד, לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש, אלא לפי הוראות חוק זה ובמידה הנדרשת לכך.

דיווח לשר הבריאות 21. בנק זרע ומחלקה מוכרת ידווחו לשר, עד 15 בינואר בכל שנה, על יישום הוראות חוק זה בשנה שקדמה לה, ובכלל זה ידווחו כלהלן על כל אלה:

(1) מנהל בנק זרע או רופא בבנק הזרע מטעמו ידווח על מספר הבקשות לנטילת זרע מנפטר שהוגשו לבנק הזרע, מספר הבקשות שאושרו ומספר נטילות הזרע שביצע בנק הזרע;

(2) מנהל בנק זרע או רופא בבנק הזרע מטעמו ידווח על מספר הבקשות לשימוש בזרע על ידי בת זוג של נפטר שהוגשו לבנק הזרע, מספר הבקשות שאושרו, ועל מספר הבקשות שאושרו לשימוש על ידי אם עתידית לאחר אישור בית המשפט;

(3) מנהל מחלקה מוכרת ידווח על מספר הליכי ההזרעה וההפריה החוץ-גופית שבוצעו בזרע של נפטר לשם הולדה על ידי בת זוג של נפטר, ועל מספר ההליכים כאמור שבוצעו לשם הולדה על ידי אם עתידית.

עונשין 22. העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין:

(1) נוטל זרע מנפטר ללא אישור מנהל בנק הזרע, בניגוד להוראות סעיף 3(א);

(2) עושה שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה ללא אישור מנהל בנק הזרע, בניגוד להוראות סעיף 6(א);

(3) עושה שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה בנסיבות של סעיפים 8(ד) או (ה), 9 או 19, ללא אישור בית המשפט;

(4) נותן לבת הזוג של הנפטר, לאם העתידיה או להורה של הנפטר תמורה או מקבל ממי מהם תמורה בעבור שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, בניגוד להוראות סעיף 17;

(5) מתווך בין צדדים למסמך הסכמות בתמורה, לשם שימוש בזרע של נפטר על ידי אם עתידית, בניגוד להוראות סעיף 18.

23. הוראות מיוחדות לעניין חיילים (א) צבא הגנה לישראל ימסור לכל חייל, סמוך לתחילת שירותו הסדיר, מידע לעניין אפשרות מתן הנחיות בדבר שימוש בזרע של נפטר לפי חוק זה והדרך למתן ההנחיות ולעניין המשמעות שיש למתן הנחיות ולא־מתן הנחיות לעניין חוק זה.

(ב) צבא הגנה לישראל יציע לכל חייל בשירות סדיר, פעם אחת לפחות במהלך שירותו, לתת הנחיות לעניין שימוש בזרעו לאחר פטירתו.

(ג) על אף האמור בסעיף 4, חייל רשאי לתת הנחיות לעניין שימוש בזרעו לאחר פטירתו, אף אם טרם מלאו לו 18 שנים.

(ד) שר הביטחון, בהסכמת שר המשפטים, יקבע דרך מותאמת דיגיטלית למתן ההנחיות בידי חייל במקום הדרך הקבועה בסעיף 4, ובלבד שבדרך האמורה ניתן לאמת את זהותו של נותן ההנחיות, מתאפשר לחייל בכל עת במהלך שירותו הסדיר לשנותן, ונמסר באמצעותה מידע כאמור בסעיף קטן (א); תקנות ראשונות לפי סעיף קטן זה יותקנו עד יום תחילתו של חוק זה.

(ה) הנחיות שנתן חייל בדרך כאמור בסעיף קטן (ד), יישמרו על ידי צבא הגנה לישראל עד תום תקופת השירות הסדיר, בדרך המבטיחה ככל הניתן את פרטיות נותן ההנחיות, והן יהיו זמינות לעיון ככל שהדבר נדרש לפי הוראות חוק זה; צבא הגנה לישראל ימסור לחייל בתום שירותו הסדיר עותק של ההנחיות שמסר והנחיות במסמך האמור דינן כדין הנחיות שניתנו לפי סעיף 4.

(ו) שר הביטחון, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, יקבע הוראות לעניין החלת ההסדר שלפי סעיפים קטנים (א) עד (ה) על חייל מילואים, בשינויים שיקבע כאמור; תקנות ראשונות לפי סעיף קטן זה יובאו לאישור הוועדה בתוך שנה מיום תחילתו של חוק זה.

(ז) בסעיף זה –

”חוק שירות ביטחון” – חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ”ו–
1986¹⁵;

”חייל” – כל אחד מאלה:

(1) חייל כהגדרתו בפסקה (1) להגדרה ”חייל” שבחוק
השיפוט הצבאי, התשט”ו–1955¹⁶;

(2) מי שמשרת לפי חוק שירות ביטחון ביחידות כאמור
בסעיפים 24 עד 24ב לחוק שירות ביטחון;

(3) מי שנמצא בהכשרה קדם-צבאית כהגדרתה בסעיף
2ג(ב) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום),
התש”י–1950;

”חייל מילואים” – כהגדרתו בחוק שירות המילואים, התשס”ח–
2008¹⁷;

”שירות סדיר” – כהגדרתו בחוק שירות ביטחון וכן שירות לפי סעיפים
24 עד 24ב לחוק האמור.

שמירת דינים 24. (א) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות לפי חוקים אלה:

(1) חוק אימוץ ילדים, התשמ”א–1981¹⁸;

(2) חוק הסכמים לנשיאת עוברים, אולם לעניין סעיף
5(א1)(ב) לחוק האמור, יראו גם נפטר שנעשה שימוש בזרעו לפי חוק
זה כהורה מיועד;

(3) חוק תרומת ביציות;

(4) חוק הכשרות המשפטית;

(5) חוק לתיקון דיני המשפחה;

(6) חוק מרשם האוכלוסין, למעט ההוראות בדבר רישום ילדו של נפטר
לפי סעיף 15(ב).

¹⁵ ס”ח התשמ”ו, עמ’ 107.

¹⁶ ס”ח התשט”ו, עמ’ 171.

¹⁷ ס”ח התשס”ח, עמ’ 502.

¹⁸ ס”ח התשמ”א, עמ’ 293.

(ב) אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בדיני איסור והיתר לענייני נישואין וגירושין, וכדי לגרוע מסמכויותיהם של בתי הדין הדתיים.

סייג לתחולה 25. הוראות חוק זה לא יחולו –

(1) על ביצית שהופרתה בהפריה חוץ-גופית בזרעו של הנפטר טרם פטירתו;

(2) על זרע שאדם תרם בחייו לבנק זרע בתרומה בלתי מזוהה, אלא אם כן התקיימו התנאים האמורים בסעיף 5(ב).

ביצוע ותקנות 26. (א) השר ממונה על ביצועו של חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, ובכלל זה בעניינים האלה:

(1) הוראות לעניין פעילות בנק הזרע בביצוע חוק זה, ובכלל זה חובת ניהול רישומים וחובות כלפי מפקיד הזרע ומי שעושה שימוש בזרע;

(2) באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת – סכומים מרביים שיהיה אפשר לגבות בעד נטילת זרע מנפטר ובעד שמירת הזרע עד לשימוש בזרע או ביצוע פעולה בו לפי הוראות חוק זה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שר המשפטים רשאי –

(1) באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת להתקין תקנות בעניינים האלה:

(א) בהתייעצות עם שר הרווחה והביטחון החברתי – תנאים נוספים לעניין האם העתידית;

(ב) בהסכמת שר הפנים – תנאים או הגבלות לעניין שימוש לשם הולדה בישראל בזרע שניטל מנפטר מחוץ לישראל או שנפטר הפקיד בחייו בבנק זרע מחוץ לישראל, ובכלל זה תנאים לעניין הזיקה לישראל של הנפטר או של מי שתעשה שימוש בזרע;

(ג) דרכים נוספות למתן הנחיות;

(ד) הוראות נוספות לעניין הצדדים להליך שיפוטי לפי חוק זה;

(2) לתקן, בצו, את התוספות.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), שר הביטחון, בהסכמת שר המשפטים, יקבע –

- (1) דרך מותאמת דיגיטלית למתן הנחיות על ידי חייל;
- (2) באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת – הוראות לעניין החלה על חייל מילואים של הסדר מתן ההנחיות החל על חייל כהגדרתו בסעיף 23(ז), בשינויים שיקבע.
27. בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995¹⁹, בסעיף 1, בהגדרה "ענייני משפחה", אחרי פסקה (8) יבוא:
- "(9) הליך לפי חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ג-2022."
28. (א) תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו (בחוק זה – יום התחילה).
- (ב) הוראות חוק זה יחולו על שימוש בזרע של מי שנפטר ביום התחילה או לאחריו.
- (ג) הוראות חוק זה יחולו גם על זרע שהופקד לפני יום התחילה, ובלבד שמפקיד הזרע נפטר ביום התחילה או לאחריו.
- (ד) הוראות פרק ו' יחולו גם על ילד שנולד מזרעו של נפטר לפני יום התחילה; ואולם הוראות סעיף 15(ג) יחולו רק על ילד שייולד מזרעו של הנפטר ביום התחילה או לאחריו.
29. (א) הוראות חוק זה יחולו גם על אדם שנפטר לפני יום התחילה והפקיד זרע לפני מותו או שניטל ממנו זרע לאחר מותו; ואולם, אם הנפטר לא הותיר אחריו ילדים ולא הותיר אחריו בת זוג, או שבת זוגו אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרעו, רשאי כל אחד מהוריו לפנות לבית המשפט בבקשה לפי סעיף 9(א) לעשות שימוש בזרע להפרייתה של אם עתידית, אף אם הנפטר לא הותיר הנחיות בכתב, ובלבד שהנפטר לא הביע בחייו התנגדות מפורשת לנטילת זרעו או לשימוש בו ובכפוף ליתר הוראות חוק זה.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הוראות סעיף 22 יחולו על עבירות שבוצעו ביום התחילה או לאחריו.
- (ג) הוראות בכתב שנתן מי שהפקיד זרע בבנק הזרע בעניינים האמורים בסעיף 5 ערב יום התחילה, יראו אותן כהנחיות שניתנו לפי חוק זה.

¹⁹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 393; התש"ף, עמ' 443.

(ד) צבא הגנה לישראל ימסור מידע כאמור בסעיף 23(א) לחייל שהחל את השירות הסדיר לפני יום התחילה, בתוך 30 ימים מיום התחילה; בסעיף זה, "חייל" ו"שירות סדיר" – כהגדרתם בסעיף 23(ז).

תוספת ראשונה

(סעיף 3(ב))

בקשה לנטילת זרע מנפטר

אל: מנהל בנק הזרע _____

הנדון: בקשה לנטילת זרע מנפטר

1. אני הח"מ מבקש/ת ליטול זרע מנפטר לפי הפרטים שלהלן:

שם הנפטר: _____ מספר זהות: _____ תאריך לידה: _____ תאריך הפטירה: _____ שעת הפטירה: _____

שם המבקש/ת: _____ מספר זהות: _____ מצ"ב צילום תעודת הזהות כולל הספח

2. זיקתי לנפטר היא כלהלן (יש לסמן במקום המתאים):

אני מצהירה כי אני אלמנתו של הנפטר.

אני מצהירה כי אני ידועה בציבור כבת זוגו של הנפטר.

אני הורה של הנפטר, ואני מצהיר/ה כי מתקיים אחד מאלה:

הנפטר מינה אותי בהנחיות בכתב לעשות שימוש בזרעו לאחר פטירתו;

מתקיימים כל אלה:

(1) אין הורה אחר שמתנגד לנטילת הזרע;

(2) מתקיים אחד מאלה:

הנפטר לא הותיר אחריו בת זוג;

הנפטר הותיר אחריו בת זוג אך היא אינה מתנגדת לנטילת הזרע.

3. ידוע לי כי במקרה של מחלוקת בין ההורים או בין הורה ובין בת זוג של הנפטר יש צורך באישור בית המשפט לבקשה, למעט אם הנפטר מינה את ההורה המבקש בהנחיות בכתב לעשות שימוש בזרעו.

4. אני מצהיר/ה כי לא ידוע לי על התנגדות של הנפטר לנטילת זרע ממנו לאחר פטירתו או לשימוש בו.

5. בקשתי זו נעשית מרצוני החופשי.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

תוספת שנייה

(סעיף 4(ב))

הנחיות לשימוש בזרע לאחר הפטירה

מומלץ להכין את ההנחיות בשלושה עותקים ולהפקיד עותק מהן אצל בן משפחה שיוכל לפעול לפיהן במקרה של פטירה.

אני הח"מ _____ מספר זהות _____ נותן בזה הנחיות לעניין שימוש בזרעי לאחר מותי:

יש לסמן את בחירתך ולמחוק את המיותר מתוך האפשרויות שבסעיפים 1 עד 3 שלהלן.

לתשומת לבך, בחירה בסעיף 2 מחייבת מילוי הפרטים ובחירה בסעיף 3 סותרת בחירה בסעיף 2.

1. הפקדת זרע או נטילתו

אני מצהיר כי (סמן את בחירתך ומחק את המיותר) –

[] הפקדתי זרע לשימושי בבנק זרע;

[] לא הפקדתי זרע לשימושי, וידוע לי כי תנאי לשימוש בזרע הוא שבעת פטירתי תוגש בקשה ליטול ממני זרע על ידי אשתי או מי שידועה בציבור כבת זוגי (להלן – בת זוגי) או על ידי הוריי; ידוע לי כי נטילה כאמור כרוכה לרוב בפעולה כירורגית לשימור רקמת אשך, ואני מסכים לביצועה. ידוע לי כי, בשונה משימוש בזרע שהופקד בחיים, שימוש בזרע מרקמת האשך מחייב הפריה חוץ-גופית לשם היריון ולא ניתן לבצע באמצעותו הזרעה, וכי שימוש זה מקטין את הסיכוי להיריון ומגביל את האפשרויות לביצוע בדיקות גנטיות.

[] תרמתי בעבר זרע בבנק הזרע _____ ואני מבקש כי אם יהיה צורך בכך, ייעשה שימוש בתרומה זו לשם הולדה לאחר מותי, אולם ידוע לי כי לא ייעשה שימוש כאמור אם במועד הגשת הבקשה לשימוש התרומה הוקצתה כבר לשימושה של אישה מסוימת או הושמדה.

2. **שימוש בזרע** (אם בחרת בשימוש בזרע לאחר הפטירה לפי סעיף זה עליך לסמן בצורה ברורה את בחירתך ולמלא את הפרטים בסעיף זה במלואם כדי שיתאפשר שימוש בזרעך אחרי הפטירה)

א. אני מבקש כי ייעשה שימוש בזרעי לשם הולדה לפי הוראות אלו (יש לסמן את בחירתך ולמחוק את המיותר):

[] **אפשרות א':** שימוש על ידי בת זוג:

אני מרשה כי מי שבעת פטירתי תהיה בת זוגי תהיה רשאית לעשות שימוש בזרעי לאחר מותי לשם הזרעה או הפריית ביציותיה.

ידוע לי כי בת זוגי תהיה רשאית לעשות שימוש בזרעי כאמור אף אם לא ציינתי זאת בהנחיות אלה, אלא אם כן ציינתי בהנחיותיי כי אני מתנגד לכך.

ידוע לי כי בת זוגי תהיה אימו של הילד שיוולד עקב שימוש בזרעי והיא בלבד תהיה בעלת המעמד ההורי לגביו.

ידוע לי כי הילד שיוולד יירשם במרשם האוכלוסין כילדה וכילדי.

[] **אפשרות ב':** מינוי הורה לעשות שימוש בזרעי על ידי אם עתידית:

אני ממנה את ההורה/ההורים שלי (אם צינת רק אחד מהוריי, רק הוא יהיה רשאי לעשות שימוש בזרע, והוא יהיה רשאי לבקש את נטילת הזרע על אף התנגדות ההורה האחר)

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

להחליט לאחר פטירתי על שימוש בזרעי לשם הפרייתה של אישה שאינה קרובת משפחתי, שעימה ההורה יתקשר במסמך הסכמות שיאשר בית המשפט, ובכפוף להגבלות שבחוק, או שיהיה רשאי להחליט על השמדת הזרע; מינוי זה יחול רק בהתקיים האפשרות שלהלן (יש לסמן את בחירותיך ולמחוק את המיותר):

אם לא תהיה לי בת זוג במועד פטירתי;

אף אם תהיה לי בת זוג במועד פטירתי והיא לא תהיה מעוניינת לעשות שימוש בזרעי;

אף אם תהיה לי בת זוג במועד פטירתי שלא תהיה מעוניינת לעשות שימוש בזרעי ותתנגד לעשיית שימוש בזרעי על ידי אישה אחרת.

ידוע לי כי אם תהיה לי בעת מותי בת זוג, היא תוכל לעשות שימוש בזרע אם תרצה בכך, כל עוד לא התנגדתי לכך במפורש, ורק אם בת זוגי לא תהיה מעוניינת בכך יוכל ההורה שמינתי לעשות שימוש בזרעי באמצעות אישה שעימה יתקשר במסמך הסכמות.

ידוע לי כי הרשות להורה שמינתי לעשות שימוש בזרעי לשם הולדת ילד על ידי אם עתידית תחול רק אם לא יהיו לי ילדים במועד פטירתי.

ידוע לי כי האישה שהורה שמינתי יתקשר עימה במסמך הסכמות תהיה אימו של ילד שיוולד.

ב. ידוע לי כי בקשתי זו תלויה בהתקיימות התנאים לכך, ובכלל זה ברצונה ובהסכמתה החופשית של אישה לעשות שימוש בזרעי להולדת ילד, ואם מינתי הורה שלי – גם בפעולתו לשם כך.

3. התנגדות לשימוש בזרע אחרי המוות (יש לסמן אפשרות זו רק אם אינך מעוניין באפשרויות שבסעיף 2)

[] אני מודיע כי איני מסכים לשימוש בזרעי לאחר מותי.

4. אישור

אני מאשר כי אני נותן הנחיות אלו מרצוני החופשי ובדעה צלולה לאחר שהבנתי את משמעות ההנחיות ואת תוצאותיהן.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

הערה: החתימה על מסמך זה תיעשה בפני עורך דין או בפני שני עדים, ועליהם לחתום על אימות החתימה או על האישור המתאים שלהן.

אימות חתימה בידי עורך דין

אני הח"מ עורך דין/שופט _____ מספר רישיון _____ מאשר כי ביום _____ הופיע בפני מר _____ שזיהיתי אותו לפי מספר זהות _____, והוא חתם בפניי על הנחיות אלו בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעות ההנחיות ותוצאותיהן.

תאריך: _____ שם: _____ מספר רישיון: _____ חתימה וחתימת: _____.

אישור חתימה בפני עדים

אנו הח"מ _____ מאשרים כי ביום _____ הופיע בפנינו _____ שזיהינו אותו לפי מספר זהות _____ / המוכר לנו אישית, וחתם לפנינו, בנוכחות שנינו, על הנחיות אלו בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעות ההנחיות ותוצאותיהן.

עד 1: תאריך: _____ שם: _____ כתובת: _____ חתימה: _____

עד 2: תאריך: _____ שם: _____ כתובת: _____ חתימה: _____

תוספת שלישית

(סעיף 8(ב))

בקשה לשימוש בזרע – בת זוג

אל: מנהל בנק הזרע _____

בקשה לשימוש בזרע – בת זוג

1. אני הח"מ _____ מבקשת לעשות שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה לפי הפרטים שלהלן:

שם הנפטר: _____ מספר זהות: _____ תאריך הפטירה: _____

שם המבקשת: _____ מספר זהות: _____ . מצ"ב צילום תעודת הזהות כולל הספח

2. אני מצהירה כי במועד פטירת הנפטר הייתי בת זוגו כלהלן (יש למחוק את המיותר):

[] במועד הפטירה הייתי נשואה לנפטר מצ"ב תעודת הנישואין.

[] במועד הפטירה הייתי ידועה בציבור כבת זוגו של הנפטר.

3. אני מצהירה כי ערב הפטירה לא היה פירוד או הליכי גירושין ביני ובין הנפטר.

4. אני מצהירה כי כיום איני נשואה ואיני ידועה בציבור כבת זוג של אדם אחר.

5. ידוע לי כי אני יכולה לבקש לעשות בזרע שימוש לשם הולדת ילד שיהיה ילדו של הנפטר באמצעות אחד מאלה (יש לסמן את בחירתך ולמחוק את המיותר): הזרעה שלי / הפריה חוץ-גופית של ביציות שיישאבו ממני לשם השתלתן בי או לשם השתלתן באם נושאת לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים / הפריה חוץ-גופית של ביצית לשם השתלתה בי לפי חוק תרומת ביציות.

6. (א) ידוע לי כי הילד שיוולד משימוש בזרע הנפטר יהיה ילדי ולי בלבד יהיה מעמד הורי לגביו.

(ב) ידוע לי כי הנפטר ייחשב לאביו של הילד.

(ג) ידוע לי כי עליי להודיע לפקיד רישום לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, על פרטי האב של הילד בצירוף אישורו של רופא אחראי במחלקה מוכרת; לעניין זה, "מחלקה מוכרת" –

(1) בית חולים שמתנהל בו בנק זרע;

(2) מחלקה בבית חולים או מרפאה ציבורית שניתנים בהם טיפולי פוריות;

(3) מחלקה בבית חולים, לרבות בבית חולים ממשלתי או במרפאה, שהמנהל הכיר בה, בהודעה ברשומות, לביצוע פעולות הקשורות בהפריה חוץ־גופית, כולן או מקצתן, ובתנאים שקבע;

(ד) הודעתי לפקיד הרישום כאמור בסעיף קטן (ג) תימסר במסגרת הודעה על הלידה לפי סעיף 6 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה–1965, ואישור הרופא האחראי יצורף לה לא יאוחר מ־90 ימים מיום הלידה; בהיעדר אישור כאמור, יירשם הנפטר כאביו של היילוד על סמך תוצאות בדיקה גנטית לקשרי משפחה שנערכה לפי הוראות חוק מידע גנטי, התשס"א–2000.

7. אני מצהירה כי לא ידוע לי על התנגדות של הנפטר כי ייעשה שימוש בזרעו לאחר פטירתו.

8. אני מצהירה כי הודעתי להורי הנפטר על בקשתי זו לפי הפרטים שלהלן/הורי הנפטר אינם בחיים (יש למחוק את המיותר):

האב: שם: _____ מספר זהות: _____
כתובת: _____ מספר טלפון: _____

האם: שם: _____ מספר זהות: _____
כתובת: _____ מספר טלפון: _____

9. ידוע לי כי במקרה שבידי הורי הנפטר ראייה בכתב בדבר התנגדות מפורשת וברורה של הנפטר לשימוש שלי בזרע או במקרה שהם סבורים כי לא מתקיימים לגבי התנאים לעניין זה, הם רשאים לפנות לבית משפט לענייני משפחה ובקשתי תהיה טעונה אישור של בית המשפט.

10. אני מאשרת כי בקשתי זו נעשית מרצוני החופשי ובדעה צלולה לאחר שהבנתי את משמעות הבאת ילד מזרעו של הנפטר ואת התוצאות שיש לכך.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

תוספת רביעית

(סעיף 9)

בקשה לשימוש בזרע לשם הולדה באמצעות אם עתידית

לכבוד בית המשפט לענייני משפחה ב_____

בקשה לשימוש בזרע לשם הולדה באמצעות אם עתידית

1. אני הח"מ/אנו הח"מ _____ מבקש/ת/ים לעשות שימוש בזרע של בננו שנפטר למטרת הולדה לפי הפרטים שלהלן:

שם הנפטר: _____ מספר זהות: _____ תאריך הפטירה: _____

שם המבקש/ת: _____ מספר זהות: _____;

שם המבקש/ת: _____ מספר זהות: _____.

מצ"ב צילום תעודת/ות הזהות כולל הספח

2. אני/ו מצהיר/ים כי אני/ו הורה/ו של הנפטר.

3. הנפטר מינה אותי/אותנו לעשות שימוש בזרעו לשם הולדה לאחר פטירתו בהנחיות שנתן; ההנחיות מצורפות לבקשה זו;

אם בהנחיות מונו שני ההורים והבקשה מוגשת רק על ידי אחד ההורים, יש לפרט את פרטי ההורה האחר ולציין מה עמדתו של ההורה האחר:

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

עמדתו של ההורה האחר לעניין הבקשה: _____

4. הנפטר הפקיד זרע / ניטל מהנפטר זרע לאחר פטירתו / הנפטר תרם תרומת זרע בלתי מזוהה וביקש לעשות בה שימוש לאחר פטירתו (יש למחוק את המיותר).

אם ידוע לך/לכם בנק הזרע שבו הזרע נמצא יש לציינו: _____

5. לנפטר לא היו ילדים, והתקיים אחד מאלה (יש לסמן את הבחירה ולמחוק את המיותר):

[] הנפטר לא היה נשוי ולא הייתה לו בת זוג במועד פטירתו;

[] הנפטר היה נשוי או שהייתה לו בת זוג במועד פטירתו ובת הזוג אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרעו לשם הולדה.

אלה פרטי אשתו או בת זוגו של הנפטר:

שם: _____ מספר זהות: _____

כתובת: _____

מצורפת לבקשה זו הסכמת אשתו או בת זוגו של הנפטר לבקשה / הודעתה כי אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרע (יש למחוק את המיותר).

6. פרטי האם העתידי: _____

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

מצ"ב _____

צילום תעודת הזהות בצירוף הספח

7. מסמך ההסכמות שערכת/ערכנו עם האם העתידי מצורף לבקשה זו; מסמך הסכמות זה משקף את כל הסכמותינו עימה, וידוע לי/לנו כי כל הסכמה נוספת עימה או שינוי במסמך ההסכמות טעונים אישור של בית המשפט.

8. מצורף בזה לבקשה זו אישור בדבר ביצוע בדיקה רפואית של איכות הזרע ושל תקינותו / לא ניתן לבצע בדיקה רפואית כאמור (יש למחוק את המיותר).

9. ידוע לי/לנו כי הילד שיוולד משימוש בזרע הנפטר יהיה ילדה של האם העתידי והיא בלבד תהיה בעלת מעמד הורי כלפיו ואפטרופוסית בלעדית לגביו; ידוע לי/לנו כי הנפטר ייחשב לאביו; ידוע לי/לנו כי לא יהיה לי/לנו מעמד הורי, זכויות או חובות הוריות או מעמד של אפטרופוסות כלפי הילד.

10. ידוע לי/לנו כי לאם העתידי תהיה זכות החלטה בלעדית בעניינים הרפואיים והבריאותיים הקשורים בתהליך ההפריה, ההיריון והלידה ולא יימנע ממנה לקבל טיפול רפואי או לבצע בה פעולה רפואית לפי רצונה, לרבות הפסקת היריון.

11. ידוע לי/לנו כי פרטי הדת והלאום כפי שמופיעים במרשם האוכלוסין אינם מהווים ראיה לכאורה לנכונותם לגבי המעמד האישי בנישואין וגירושין של היילוד שיוולד וכי באפשרותנו לבצע בדיקה בנושא זה אצל גורם שקבע השר הממונה על רישום נישואין לפי פקודת הנישואין והגירושין (רישום)²⁰, בהתאם לדתו של הנפטר.

12. אני/ו מצהיר/הים כי לא ידוע לי/לנו על התנגדות של הנפטר לשימוש בזרעו לאחר פטירתו.

²⁰ חוקי אי"י, כרך ב', עמ' (ע) 876, (א) 903.

13. אני/ו מאשר/ת/ים כי בקשת/ינו זו נעשית מרצוננו החופשי ובדעה צלולה לאחר שהבנת/ינו את משמעות הבאת ילד מזרעו של הנפטר על ידי האם העתידי, ואת התוצאות שיש לכך.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

אם הבקשה מוגשת על ידי הורה אחד של הנפטר בלבד, יש למסור העתק מהבקשה להורה האחר.

אם הייתה לנפטר בת זוג בעת פטירתו, יש למסור העתק של הבקשה לבת הזוג.

על האם העתידי להגיש לבית המשפט מסמכים אלו:

(1) חוות דעת רפואית של רופא בעל תואר מומחה ביילוד וגינקולוגיה בדבר מידת היכולת של האם העתידי להתעבר ולשאת היריון;

(2) אישור על בדיקת מידת ההתאמה של האם העתידי מבחינה רפואית וגנטית להפריה של הביציות בזרע של הנפטר על פי אמות מידה רפואיות מקובלות לעניין תרומות זרע.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק נועדה להסדיר את השימוש בזרעו של אדם שנפטר לשם הולדה אחרי פטירתו בהתאם לרצונו ואת נטילת הזרע מהנפטר לשימוש כאמור.

כיום השימוש בזרע הנפטר ופעולתם של בנקי הזרע אינם מוסדרים בחקיקה ראשית. הוראות לעניין השימוש בזרע של נפטר קבועות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 1.2202 "נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו", מיום 27 באוקטובר 2003.

הוועדה הציבורית לבחינת הסדרה חקיקתית של נושא הפרייון וההולדה בישראל בראשות פרופ' שלמה מוריוסוף, נדרשה לסוגיה בהמלצותיה ממאי 2012. דעת הרוב המליצה כי מי שהפקיד בחייו זרע בבנק זרע יידרש לתת הוראות מפורשות בדבר השימוש בזרעו לאחר פטירתו, וכי לאחר פטירתו יש לכבד כל הוראה שנתן – לרבות הוראה להפריית אישה אחרת או מתן רשות להוריו או לקרוב אחר לקבוע את דרך השימוש בזרע. בכל מקרה כזה ייחשב הילד לילדו של הנפטר, אלא אם כן הנפטר הורה על תרומה אנונימית של זרעו. עוד המליצה דעת הרוב כי בכל מקרה של שימוש בזרע להפריה של מי שאינה בת זוגו של הנפטר יידרש אישור בית משפט, וכי הבקשה לשימוש בזרע תוגש בתוך חמש שנים מיום הפטירה. לגבי מי שלא הפקיד בחייו זרע בבנק זרע, הוועדה המליצה כי אם הנפטר הותיר הוראות לנטילת זרעו לאחר פטירתו ולשימוש בו – בת זוגו או מי שקבע הנפטר יוכלו לבקש ליטול את הזרע ולהשתמש בו בהתאם להוראות שפורטו לעיל. ואולם, אם הנפטר לא הותיר אחריו הוראות – רק בת זוגו הקבועה תוכל ליטול את הזרע והיא תוכל להשתמש בזרע על פי רצונו המשווער של הנפטר, בעצמה או באמצעות מי מטעמה, בלי שתידרש לאישור בית משפט (למעט במקרה של ספק אם היא בת הזוג), ולשאר בני המשפחה לא יהיה מעמד לעניין זה.

באוקטובר 2016 פרסם משרד הבריאות להערות הציבור את תזכיר חוק בנקי הזרע, התשע"ז–2016. לפי התזכיר שימוש בזרע של נפטר ייעשה בהתאם להוראות שהשאיר הנפטר בכתב ובהיעדר הוראות כאלה – אשתו של הנפטר או בת זוגו הקבועה בלבד תהיה רשאית להרות מזרעו או להפרות את ביציותיה בזרעו. לקרוביו האחרים של הנפטר לא יהיה כל מעמד לעניין נטילת זרעו לאחר פטירתו או שימוש בזרעו, אלא אם כן הנפטר לא היה נשוי או שלא הייתה לו בת זוג קבועה בעת פטירתו, ורק אם הוא הורה על כך בכתב.

בתי המשפט שנדרשו לנושא העירו בפסיקותיהם על הצורך להסדיר את הנושא בחקיקה, אולם בהיעדרה פסקו במקרים שבפניהם.

בהצעת החוק מוצע לאפשר לבת זוגו של נפטר שלא התנגד לכך, לעשות שימוש בזרעו לאחר פטירתו אף אם לא הותיר אחריו הנחיות מפורשות בנושא, בהנחה שהנפטר רצה בהמשכיות התא המשפחתי שהקים ומתוך התחשבות בזכות להורות של בת זוגו. כמו כן, מוצע לאפשר להורה של הנפטר שהנפטר מינה אותו בהנחיות שנתן בכתב, לעשות שימוש בזרעו של הנפטר באמצעות אישה אחרת שתהיה אימו של הילד שייולד (להלן – אם עתידית), באישור בית המשפט, ובלבד שלא הייתה לנפטר בעת פטירתו בת זוג או שבת הזוג אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרעו. לבסוף, מוצע לקבוע כי ילד שייולד משימוש בזרע של נפטר יירשם כילדו של הנפטר, ולהבהיר את ההבחנה בין המעמד של בת הזוג או האם העתידית, שהיא אימו הבלעדית של היילוד, ובין מעמד הורי הנפטר כסבים.

מוצע לקבוע הוראות מיוחדות לעניין חיילים בשירות סדיר ובשירות קבע שבין השאר מאפשרות להם לתת הנחיות בדרך מותאמת דיגיטלית ולהסמיך לקבוע בתקנות הוראות לעניין החלת הסדר זה גם לעניין חיילי מילואים.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת מירב בן ארי (פ/25/976) ועל ידי חבר הכנסת אליהו רביבו וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/2866).

הצעת החוק בנוסח זהה אושרה בקריאה הראשונה בכנסת העשרים וארבע (הצעות חוק הכנסת – 940).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ז באדר התשפ"ג (20.03.2023)